

Forberedelser til præsentation af debatoplæg om forebyggelse for Folketingets Beskæftigelsesudvalg d. 30. september 2020

Først og fremmest tak for at I vil mødes med os i dag, så vi kan præsentere AM-PROs debatoplæg om forebyggelse.

AM-PRO er den danske paraply for arbejdsmiljøprofessionelle organisationer. De omfatter ca. 2.500 speciallæger i arbejdsmedicin, arbejdspsykologer, arbejdsmiljørådgivere, arbejdsmiljøfolk fra virksomhederne samt forskere. AM-PRO præsenteres bagest i debatoplægget.

Inspirationen til debatoplægget tage sit afsæt i den kendsgerning, at det ikke lykkedes at reducere forekomsten af arbejdsskader markant på trods af 2020 planens ambitiøse reduktionsmål. Det viser at den forebyggende indsats ikke er godt nok.

Inspirationen er også hentet i ambitionen om, at lønmodtagerne skal blive længere på arbejdsmarkedet. Vi anerkender fuldt ud de ordninger, der muliggør en tidligere tilbagetrækning for nedslidte, men ambitionen forudsætter, at vi gennem bedre forebyggelse bliver i stand til at skabe mere rummelige og bæredygtige arbejdspladser.

Der ligger også store samfundsøkonomiske gevinster i kølvandet på en mere effektiv forebyggelse. ISSA (International Social Security Association) viste på baggrund af interviews med 300 virksomheder i 15 lande i 2012, at virksomhederne opnår en gevinst på 2,2 gange deres arbejdsmiljøinvesteringer allerede efter et enkelt år.

Samtidig ved vi, at en reduktion af negative helbredseffekter i arbejdsmiljøet på 10 %, vil udløse gevinster på 8-9 milliarder kr. i nationalbudgettet pr. år.

En bedre forebyggelse i arbejdsmiljøindsatsen vil således være til gavn for virksomheder, medarbejdere og ikke mindst samfundet som helhed.

Vi tror på at Danmark har potentiale til at åbne vejen til et arbejdsmiljø i verdensklasse. Det ønsker vi at få en bred og åben dialog med alle arbejdsmiljøets aktører om.

Et par eksempler på "lavthængende frugter", som kan styrke forebyggelsen:

- Mange aktører opbygger relevant viden om udfordringerne i arbejdsmiljøet og mulighederne for at forebygge dem. Det gælder bl.a. Arbejdstilsynet, Det Nationale Forskningscenter for arbejdsmiljø, forskningsmiljøer på universiteterne, de arbejdsmedicinske klinikker, arbejdsmiljørådgivere, virksomhedernes arbejdsmiljømedarbejdere, parterne og virksomhederne. Hertil kommer forsikringsselskaber, pensionsselskaber og videntcentre, som fx SEGES i landbruget. Ved at facilitere en åben udveksling af viden mellem disse videntcentre vil der kunne frigøres et potentiale for velkoordinerede, bredt orkestrerede og velbegrundede indsatser, som ville kunne give markante forbedringer i arbejdsmiljøet. Det vil være helt på linje med ekspertudvalgets anbefaling nr. 3: "Alle arbejdsmiljøaktører skal understøtte, at arbejdspladserne kan skabe gode resultater."
- Virksomhedernes arbejdsmiljøindsats er ved at blive en del af ledelsesopgaven: "arbejdsmiljøet er på vej fra sidevognen til mailstreaming". Det ser vi som en udvikling, som kan gøre indsatsen mere forebyggende. Men det forudsætter, at opgaverne gribes langt mere professionelt an. Virksomhederne har behov for let adgang til arbejdsmiljøfaglig viden i dette arbejde. Der er derfor behov for at gentænke samspillet mellem de tre vigtigste komponenter i virksomhedernes indsats:
 - Ledelse
 - Medarbejderinddragelse
 - Arbejdsmiljøfaglig støtte

I dette samspil vil funktionen som viden-brobygger mellem den eksisterende forskningsviden om arbejdsmiljø og virksomhederne konkrete behov og muligheder være helt central. Der er samtidig behov for en fortsat udvikling af en forskningsstrategi, som lægger vægt på Knowledge Transfer and Exchange (KTE).

- En styrket forebyggelse kalder imidlertid også på politiske beslutninger om at opbygge kompetencer og kapacitet til at støtte virksomhedernes fremtidige forebyggende indsats. Vi adskiller os negativt i Europa ved kun i meget begrænset omfang at uddanne arbejdsmiljøprofessionelle (med speciallægeuddannelsen som undtagelse), formentlig fordi der ikke stilles nogen kompetencekrav til godkendelsen som autoriseret rådgiver eller til virksomhederne om hvilke arbejdsmiljøfaglige kompetencer, de skal råde over eller have let adgang til.
- Rådgivning om arbejdsmiljø styres i dag af markedskræfterne, og vi kan konstatere, at kun de færreste virksomheder bestiller opgaver med et forebyggende sigte. Til gengæld bruges der store beløb på individuel behandling. Det er stort set kun de store virksomheder og institutioner, der i forvejen har et ambitiøst arbejdsmiljøarbejde med dygtige interne arbejdsmiljøprofessionelle, der henter bistand hos eksterne arbejdsmiljørådgivere til forebyggende opgaver.
- Sunde arbejdspladser er et perspektiv, hvor den positive sundhedsmæssige effekt udspringer af en arbejdsdag, som veksler mellem intensiv fysisk aktivitet og restitution. Det arbejder fx Carlsberg aktivt og dygtigt med. På den måde kan vi undgå, at det kun er dem, som i forvejen udgør den sundeste del af arbejdsstyrken, der får gavn af sundhedstilbuddene.

Der er mange gode grunde til at stimulere en omorganisering af arbejdsopgaverne, så der skabes rummelige og sundhedsfremmende arbejdspladser. Det vil bidrage til at udvikle medarbejdernes arbejdsevne og åbne muligheder for et langt arbejdsliv, samtidig med at det vil give virksomhederne adgang til en større del af arbejdsstyrken - måske kunne vi ligefrem håbe på at kunne få kvinder ind i bygge- og anlægsbranchen?

Vi vil anbefale Beskæftigelsesudvalget at overveje følgende forslag:

1. Prioritér en konkret indsats for udveksling af data og viden. Det vil kunne skabe et langt bedre vidensgrundlag, end hvad tilfældet er i dag. Opgaven kunne med fordel løses i Arbejdstilsynet, som i tidligere tider har været vært for møder mellem aktørerne. I øjeblikket er udvekslingen afgrænset til et lukket kredsløb mellem parterne i Arbejds miljørådet og de 5 branchefællesskaber for arbejdsmiljø, NFA og Arbejdstilsynet, og det hæmmer mulighederne for nytænkning.
2. Overvej hvordan den arbejdsmiljøfaglige støtte til at forbedre medarbejdernes sundhedstilstand, kan styrkes. Vi tror virksomhederne skal sikres adgang til arbejdsmiljøprofessionel støtte. Der kan findes inspiration hos vores naboer mod nord og syd, som har velfungerende ordninger for arbejdsmiljøfaglig støtte til den forebyggende indsats i virksomhederne.
3. Overvej at koordinere den fremtidige indsats for at forbedre arbejdsmiljøet med Social- og Indenrigsudvalget, med Sundheds- og Ældreudvalget og med Undervisnings- og Forskningsudvalget. Disse udvalg bærer en væsentlig del af de byrder, som den manglende forebyggelse af sundheds- og sikkerhedsrisici afføder, og står for uddannelses- og forskningsindsatsen, hvor vi aktuelt har et stort hul i forhold til uddannelse af fremtidens arbejdsmiljøprofessionelle.

Vi håber med denne korte præsentation at have pirret jeres nysgerrighed på at drøfte vores forslag og indgå i en bred og åben drøftelse af mulighederne for at styrke forebyggelsen i arbejdsmiljøindsatsen.

Tak for ordet!